

Бродій Андрій Іванович (1895-1946) – громадсько-політичний діяч Закарпаття русофільської, проугорської орієнтації. Народився в с.Кам'янське Іршавського району Закарпатської області (с.Кив'яждь Березького комітату) у сім'ї заможного селянина. Закінчив Ужгородську учительську семінарію, працював з 1914 учителем у Великому Бичкові. Протягом міжвоєнного періоду вів цілеспрямовану боротьбу за надання краю автономних прав. Був одним із засновників Автономно-Землеробського Союзу (1920), його головою (1933-1938). Обирався депутатом чехословацького парламенту від АЗС (1929-1938), редагував партійну газету «Русский вестник» (1923-1938), був членом президії «Общества им.Духновича». Брав активну участь в переговорах представників закарпатських рад з чехословацьким урядом, які завершилися наданням краю автономних прав. Очолив перший автономний уряд Підкарпатської Русі (11 жовтня 1938), який встиг провести три засідання (15, 18, 22-23 жовтня 1938). А.Б. проводив неоднозначну політику. З одного боку, ним була створена комісія, перед якою ставилося завдання науково довести, що Закарпаття – споконвічна слов'янська земля. З іншого боку він і АЗС тривалий час працювали на Угорщину. Зокрема, А.Б. діяв під кличкою «Берталон». 26 жовтня 1938 він був заарештований чехословацькою службою безпеки за порушення «Закону про охорону республіки» (зрада батьківщини). Враховуючи депутатську недоторканість, А.Б. було дозволено виїхати до Будапешта. Після окупації Карпатської України Угорщиною він знову повернувся до Ужгорода. У травні 1939 обирається депутатом нижньої палати угорського парламенту, видає газети «Русская правда» (1939-1940) та «Русское слово» (1940-1944). Він знову висунув на перший план питання автономії краю. У статті «Яку автономію бажаємо» (1939) А.Б. заявив, що всі багатства краю повинні належати місцевому населенню. Цим викликав переляк не тільки серед представників угорської влади, але й серед своїх прихильників у парламенті. А.Б. вимагав скликання Карпатського Союму, який буде вирішувати всі проблеми краю. Відкинувши його пропозиції, угорський парламент вніс законопроект про «Карпатське воеводство та його самоврядування», згідно з яким Закарпаття трактувалося як складова частина єдиної Угорщини. Уряд Угорщини поставив А.Б. під суворий поліцейський контроль, його пошту офіційно відкривали і прослуховували телефонні розмови. Він, фактично, був усунений з політичної сцени. Процедура усунення його була заздалегідь підготовлена урядом, який для цього використав і його близьких співробітників у партії (С.Фенцик, Ю.Марина та ін.). З наближенням Радянської армії А.Б. в 1944 встановив контакти з радянськими агентами, пропонуючи свої послуги, однак йому було відмовлено. 25 листопада 1944 А.Б. був заарештований співробітниками управління «Смерш», а в травні 1946 засуджений до смертної кари за співробітництво з угорськими фашистами. За деякими даними розстріляний 11 червня 1946 та похований на Капушанському кладовищі в Ужгороді. За іншими даними – свідоцтвом про смерть з відділу ЗАГСу м.Ужгород А.Б. розстріляний 7 грудня 1946. 17 квітня 1991 А.Б. реабілітовано за відсутністю складу злочину.

Література: Вегеш М.М. Історичні монографії та дослідження. Т.І. Закарпаття в контексті центральноєвропейської політичної кризи напередодні Другої світової війни. – Київ-Ужгород, 1998. – С.217-224; Шандор В. Спомини. – Т.2. Карпатська Україна. 1939-1945. – Ужгород: МПП «Гражда», 2000. – С.36-44; Павленко Г. Діячі історії, науки і культури Закарпаття. Малий енциклопедичний словник. – Ужгород, 1999. – С.30-32; Магочій П.Р. Формування національної самосвідомості: Підкарпатська Русь (1848-1948). – Ужгород, 1994. – С.174-175. **М.М.Вегеш**